

3. Бодрийяр, Ж. Усталость // Бодрийяр Ж. Общество потребления. Его мифы и структуры. М.: Культурная революция; Республика, 2006. С. 230-234.
4. Виттих, В.А. Проблемы эвергетики // Проблемы управления. - 2014. - № 4. - С. 69-71.
5. Ладягин, Ю.С. Русский административный восторг // Проблемы теории и практики управления. 2005. №3. С.8-15.
6. Порус, В.Н. Онтология культуры С. Л. Франка // Семен Людвигович Франк / Под ред. В. Н. Поруса. М. : РОССПЭН, 2012. — 589 с. С. 373-416.
7. Mindell, A. Processmind: A user's guide to connecting with the mind of god . San Francisco: Quest Books 2010.- 304 p.
8. Schupbach, M. Worldwork: Ein Multidimensionales Change Management Modell // Organisations Entwicklung, 2007. №4 P. 56-64.

Головай Н.М.

кандидат економічних наук, доцент

Ясишена В.В.

кандидат економічних наук, доцент

Вінницький навчально-науковий інститут економіки, ТНЕУ
м. Вінниця, Україна

ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЯК ФАКТОРА УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Функціонування вітчизняних підприємств в ринкових умовах суттєво збільшує рівень ризиковості господарської діяльності та висуває на перший план проблеми забезпечення їх конкурентоспроможності та ефективності господарювання. На забезпечення вирішення цього вельми складного завдання зорієнтовані всі функції управління, в тому числі й облік, як одна з найважливіших управлінських функцій інформаційного характеру.

Методика ведення обліку щодо певного підприємства багато в чому буде визначатися його обліковою політикою. Від вибору методів ведення обліку, які будуть застосовуватися в обліковому процесі, в суттєвій мірі залежатиме розмір витрат, доходів, активів, зобов'язань та інших об'єктів обліку, що в свою чергу безпосередньо впливає на економічний стан суб'єкта бізнесу. Отож, питання розробки обґрунтованої облікової політики представляє інтерес як з теоретичної, так і з практичної точок зору.

Після прийняття Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» і Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку питання розробки оптимальної облікової політики постійно знаходяться в полі зору вітчизняних вчених та практиків. Зокрема, таким питанням присвячені праці таких провідних вітчизняних науковців як Бутинець Ф.Ф., Верига Ю.А., Кірейцев Г.Г., Крупка Я., Пушкар М.С. та ін. У роботах цих провідних науковців докладно аналізуються підходи до розробки облікової політики підприємств, розкривається зміст її окремих складових частин, надається оцінка доцільності вибору тих чи інших методів обліку різних економічних об'єктів тощо. Однак, у більшості робіт висвітлення проблеми здійснюється, як правило, з позицій бухгалтерського обліку без ув'язки з проблемами управління в цілому і без орієнтації на цілі забезпечення конкурентоспроможності та подальшого економічного розвитку підприємства.

Таким чином, метою статті є визначення місця та основних завдань облікової політики в системі ефективного управління господарською діяльністю підприємства.

Зміст терміну «облікова політика» розкрито в ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [1]: «облікова політика – це сукупність

принципів, методів та процедур, що використовуються підприємством для складання і подання фінансової звітності». Необхідно відмітити, що наведене у вищезазначеному документі визначення обмежує призначення облікової політики її використанням лише для цілей формування фінансових звітів, тобто звітності підприємства, яка спрямована головним чином на задоволення інформаційних потреб зовнішніх користувачів. Водночас, на наш погляд, такий підхід є вузьким та, відповідно, не розкриває всебічні напрямки застосування даного інструменту.

Досліджуючи наказ про облікову політику будь-якого підприємства, можемо відмітити, що хоча під час формування облікової політики визначаються методи ведення саме бухгалтерського обліку, однак, фактично вони впливають не лише на обліковий процес, а й на процес реалізації інших управлінських функцій, зокрема планування, контролю, економічного аналізу тощо. Тобто можемо дійти до висновку, що облікова політика - це сукупність принципів, методів та процедур, що використовуються системою обліку для складання звітності, а також формування всебічного інформаційного забезпечення для ефективної реалізації функцій управління.

Вибір окремих методів обліку так чи інакше впливає на реальні процеси відтворення капіталу підприємства. Так, зокрема застосування прискорених методів нарахування амортизації необоротних активів. Завдяки вибору методів прискореної амортизації, уможливується прискорене повернення інвестованого капіталу та відбувається створення умов для прискореного оновлення відповідних об'єктів. Водночас, використання цих методів може призвести й до негативних наслідків у вигляді зростання собівартості продукції та інших витрат, а також зниження рівня рентабельності підприємства у перші роки використання відповідних засобів праці.

Вплив на показники фінансової звітності мають не тільки методи нарахування амортизації, а й методи оцінки вибуття запасів, методи формування резерву сумнівних боргів, методи створення забезпечення майбутніх витрат і платежів тощо. У кінцевому підсумку це призводить до того, що розмір прибутку (збитку), який відображається у фінансовій звітності підприємства, носить певною мірою суб'єктивний характер, так як залежить від вибору тих чи інших облікових процедур та методів обліку.

Система бухгалтерського обліку повинна формувати інформацію, що задовольняє потреби широкого кола зацікавлених користувачів. Сучасний бухгалтерський облік є інформаційною базою, на основі якої можлива підготовка різних видів бухгалтерської й іншої звітності, зокрема фінансової, управлінської, податкової, статистичної звітності перед державними органами контролю й ін. При цьому варто враховувати, що підсумкова (звітна) інформація тісно зв'язана з нормуванням, плануванням, контролем і аналізом. Виходячи з цього до складу звітної інформації повинні входити, крім фактичних даних, планові, нормативні, кошторисні показники, а також показники відхилення від них як в абсолютних, так і у відносних величинах. Отже можемо зробити висновок про необхідність зміни процесу формування облікової інформації з акцентуванням уваги на інтеграцію системи бухгалтерського обліку із підсистемами управління. Це обумовлено необхідністю задоволення як внутрішніх так і зовнішніх користувачів облікової інформації, що впливає на ефективне функціонування системи управління підприємством [2].

Крім того, під час проведеного дослідження встановлено, що наявність сформованої і належним чином оформленої облікової політики є важливою умовою проведення належного якісного аудиту, оскільки в протилежному випадку забезпечити підтвердження достовірності фінансових звітів є неможливим, через невпевненість та неоднозначність у способах, процедурах та прийомах, які використовувалися під час складання звітності [6].

Разом з тим, не можна стверджувати, що процес організації облікової політики виступає дієвим інструментом впливу на обліковий процес відповідного підприємства і тим більше, що її засоби використовуються повною мірою для забезпечення необхідного рівня

економічної безпеки та стабільності суб'єкта господарювання. Докладний аналіз доцільності вибору та подальшого використання окремих елементів облікової політики проводиться лише стратегічно орієнтованими підприємствами. Такий процес є витратним і вимагає залучення не лише фахівців з обліку, а й фінансових аналітиків та інших спеціалістів. Що ж стосується більшості вітчизняних підприємств, то в ході дослідження було виявлено, що для них організація вибору тих чи інших методів обліку в цілому носить формальний характер.

Вищезазначене обумовлює необхідність у всебічному піднятті статусу бухгалтерського обліку та розкриття всіх його ще досі нереалізованих можливостей в системі управління.

Підводячи підсумок вищезазначеного можемо дійти висновку про необхідність зміни процесу формування облікової політики з акцентуванням уваги на інтеграцію бухгалтерського обліку із системою управління. Це обумовлено необхідністю задоволення як внутрішніх так і зовнішніх користувачів облікової інформації, що впливає на ефективне функціонування системи управління підприємством. Використовуючи оптимальну модель облікової політики на підприємстві, менеджери створюють передумови для максимальної ефективності господарської діяльності відповідного суб'єкта бізнесу.

Під час розробки облікової політики спеціалістами підприємства мають бути враховані стратегічні напрямки його економічного розвитку та питання щодо підтримання економічної стабільності суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: [підручник] / Ф. Ф. Бутинець. – [Вид. 2-ге, доп. і перероб.]. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 640 с.
2. Головай Н.М. Удосконалення облікової політики в умовах функціонування інтегрованої системи обліку // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – Вип. 30, частина 2. – С. 242-245.
3. Головай Н.М., Гордополова Н.В, Гордополов В.Ю. Розвиток парадигми бухгалтерського обліку в сучасній економічній системі // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: Збірник наукових праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. – № 3 (10), том 2 – 2015. – Харків: ХНАДУ, 2015 – С. 93-98.
4. Кірейцев Г.Г. Бухгалтерський облік та науковці, що генерують ідеї його розвитку / Г.Г. Кірейцев // Бухгалтерський облік в сільському господарстві. – 2008. – № 20. – С.3-7.
5. Кірейцев Г.Г. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, між предметні зв'язки: [монографія] / Г.Г. Кірейцев. – Житомир: ЖДТУ, 2007. – 236 с.
6. Копняк Н.І., Головай Н.М. Деякі аспекти формування облікової політики підприємства // Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю: Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції: Черкаси, 18-19 квітня 2012 р. – Черкаси: ЧДТУ, 2012. – С. 41-43.
7. Крупка Я. Економічна безпека підприємства та її реалізація через систему облікових принципів / Я. Крупка // Облік як інформаційна система для економічної безпеки підприємств в конкурентному середовищі: Матеріали міжнар. наук.-практ. конференції. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – С. 57–60.
8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-ХІV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
9. Пушкар М.С. Теорія і практика формування облікової політики: моногр. / М.С. Пушкар, М.Т. Щирба. – Тернопіль: Карт-бланш, 2010. – 260 с.